

2. Твердохліб Ю. М. Теоретичні підходи до дослідження інформаційно-психологічних операцій. Львів, 2019. 10 с.

3. Яка мета головних кремлівських ІпСО у війні проти України. URL: <https://cpd.gov.ua/main/yaka-meta-golovnyh-kremlivskyh-ipso-u-vijni-proty-ukrayiny/> (дата звернення 28.03.2023).

Софія Кутова,
здобувач фахової передвищої освіти, бакалаврський рівень,
спеціальність 061 Журналістика,
Відокремлений структурний підрозділ «Оптико-механічний фаховий коледж
Київського національного університету імені Тараса Шевченка»
Науковий керівник – кандидат філософських наук, заступник директора
Відокремленого структурного підрозділу «Оптико-механічний фаховий коледж
Київського національного університету імені Тараса Шевченка» **Оксана Романюк**

ОСОБИСТІТЬ СТУДЕНТА-ЖУРНАЛІСТА В СИСТЕМІ МЕДІАОСВІТИ УКРАЇНИ

Період навчання у закладах фахової передвищої освіти або на перших курсах закладів вищої освіти відіграють важливу роль у становленні особистості, зокрема її професійних якостей. Також визначний вплив на особистість здійснює медіакультура, соціальна та економічно-політична багатоплановість історичної епохи, в якій вона проживає. Зазначену багатоплановість допомагає акумулювати освіта, зокрема медіаосвіта, мета якої підготовка особистості до безпечної та продуктивної взаємодії із, існуючою в дану епоху, системою масмедіа. До того ж, для формування й вдосконалення особистості має значення не лише усвідомлення існування своєї індивідуальності, а й необхідності відповідальної реалізації власного унікального життя, свого місця і ролі у соціумі, де своєрідність декларування масмедіа різних подій (перепонів та успіхів) можуть поглиблювати особисті кризи. На наш погляд, актуальним є дослідження становлення особистості студента-журналіста в системі координат особистість – медіаосвіта.

Мета роботи полягає в аналізі деяких особливостей становлення особистості студента-журналіста в контексті впровадження неформального сектору медіаосвіти у процес навчання.

Аналіз попередніх досліджень. Серед вітчизняних учених досліджували особистість: *філософи* І. Васильєва (дуальна природа особистості), Е. Помиткін (ідеї соборності особистості), О. Романюк (вплив суб'єктності на особистість студента) тощо; *соціологи* О. Злобіна (категорія «особистість» в системі понять соціологічної теорії), І. Солоднікова (соціалізація особистості), О. Стрельник (гендерна нерівність) та ін.; *психологи* М. Смульсон (особистість у розвитку), Ю. Приходько (якості професіонала), Р. Сірко (особистість в екстремальних умовах) та інші. Серед зарубіжних вчених: *соціологи* Дж. Браун (гендерні розбіжності), М. Кон (особистість в структурі соціуму), Г.Д.С. Мейн (позначення соціальної позиції особистості); *психологи* З. Фрейд (людське несвідоме), Е. Еріксон (епігенетична теорія розвитку особистості); *філософи* Б. Расел (могутність або слава людини – незначна річ в масштабах Всесвіту), М. Шилер (особистість завжди є виконавцем тих чи тих інтенційних актів), М. Мамардашвілі (форма, особливий стан буття) тощо.

Отримані результати. Філософи розглядають поняття «особистість» через призму категорії «людина»: Джордж Мід зауважував, що стрижнем особистості є

самосвідомість і ні що інше, як результат соціальної взаємодії, в ході якої індивід навчився дивитися на себе як на об'єкт, очима інших людей [1, с. 46]. Тобто становлення особистості людини відбувається в процесі соціального життя і передбачає діяльнісний підхід. На думку соціологів Роберта Мертона і Талкотта Парсонса особистість здійснює у взаємодії з іншими людьми такі дії, які відповідають сукупності вимог, що пред'являються їй певною соціальною спільністю, суспільством у цілому в залежності від її соціального статусу [2]. Тобто, зміна статусу передбачає і зміну вимог до якостей особистості.

Журналіст за природою своєї професії є працівником сфери комунікації, людиною, яка ніби вплетена в комунікативну систему, є її дієвим елементом – збирачем, виробником і передавачем інформації [3, с. 178]. Отже, основними вимогами до особистості журналіста нам представляється певний набір якостей, що сприяють успішній і комфортній комунікації з іншими людьми з певною метою. Журналіст діє у правовому полі і послуговується відповідними етичними нормами – таким чином, журналіст перебуває в обмеженнях правових і моральних зобов'язань, яким має підпорядковуватися [4]. У цьому підході акцентується увага на особистості журналіста, як на носії відповідних моральних якостей, що спираються на встановлені на законодавчому рівні етичні норми. Тобто суспільство не лише висуває чіткі вимоги до якостей особистості журналіста, а й регламентує їх поведінку нормами і законами. На особистість журналіста впливають його посадові обов'язки відповідно до займаної посади, а це означає, що не може бути єдиного стандарту щодо критеріїв особистості журналіста адже вони будуть дещо різнитись залежно від вузької спеціалізації, хоча і мати багато спільних характеристик.

В. Іванов та інші зазначають, що медіаосвіта – це опанування теоріями та навиками для роботи з сучасними масмедіа, які розглядаються як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці; її слід відрізнити від використання медіа як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань [5, с. 3]. Тобто розрізняється знання для опанування медіа та їх використання при навчанні. Цілком закономірно, що нас зацікавило чи є зміни в становленні особистості журналіста в результаті впровадження медіаосвітнього компоненту у стандарти професійної освіти.

Для реалізації поставленої мети нами було на початку навчального року створено три сторінки у різних соціальних мережах (фейсбук, інстаграм, тікток) як платформ для неформальної медіаосвіти студентів-журналістів Коледжу та проведено на початку II семестру навчального року пілотне опитування здобувачів освіти I курсу, денної форми навчання, віком від 15 до 17 років, Відокремленого структурного підрозділу «Оптико-механічний фаховий коледж Київського національного університету імені Тараса Шевченка» у кількості 25 осіб, що становить 100% опитаних. Питання анкети складались, відповідно до вимог Н. В. Паніної, а саме, блоками та містили верифікаційні запитання: розуміння студентами понять «особистість», «журналіст», «медіаосвіта»; верифікація характеристик особистості журналіста у студентів-журналістів; виявлення зазначених характеристик у самих опитаних; питань на визначення статі респондентів, попередньої освіти, підтвердження спеціальності, на якій навчаються тощо. Усього було запропоновано 30 питань.

Серед чотирьох визначень поняття «особистість» студенти обирали дотичне до них, а ми могли зробити припущення у якому напрямку відбувається становлення їх особистості. Наприклад, узагальнене визначення «збірне поняття, яке стосується конкретного суб'єкта з певними властивостями» обрали 8% опитаних; визначення, спрямоване на розкриття особистості в контексті відповідності суспільних запитів і виду діяльності, а саме «конкретна людина, яка є представником певного суспільства, певної

соціальної групи, займається конкретним видом діяльності, усвідомлює своє ставлення до навколишнього світу і наділена певними індивідуально-психологічними відмінностями» обрали 48% опитаних; орієнтуються на взаємозв'язок становлення особистості з її статусом і роллю - «ознака свідомого індивіда, який займає певну позицію у суспільстві і виконує певні соціальні ролі» обрали 28%; розуміють стійку систему соціально значущих рис, що характеризують особу як члена того чи іншого суспільства або спільноти 12% опитаних здобувачів освіти.

Нами було запропоновано студентам-журналістам обрати з таблиці з позитивними і негативними якостями ті, які вони вбачають у себе та підрахувати кількість балів. В залежності від набраної кількості балів можна зробити припущення про наявність у опитаних якостей особистості журналіста на даному етапі становлення їх особистості, тобто проведено прототип міні інвентаризації власних характеристик.

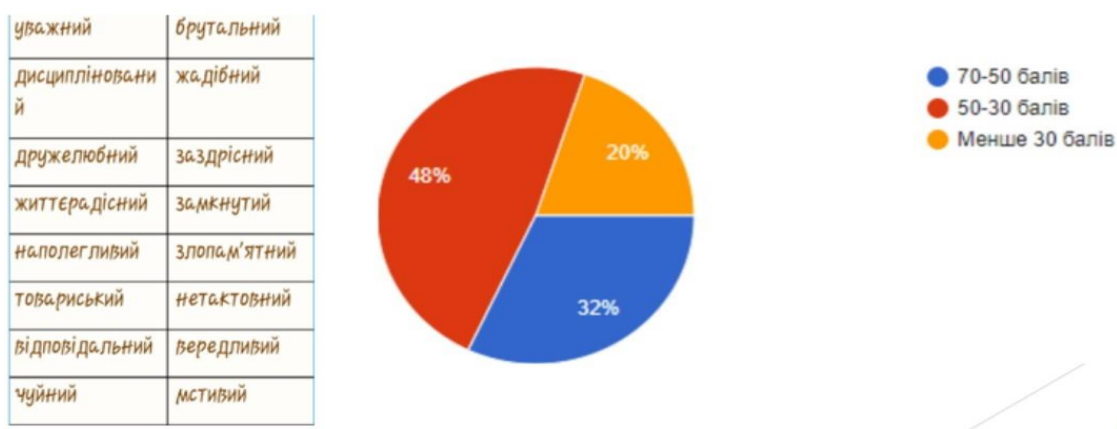

Рис. 1. Інвентаризація власних якостей особистості студента-журналіста

50–70 балів демонструє переоцінювання своїх якостей особистості; 30–50 балів – досить об'єктивне оцінювання себе; до 30 балів – це свідчить про занижену самооцінку.

Отже, на даному етапі становлення особистості 48% опитаних об'єктивно оцінюють свої якості майбутнього професіонала-журналіста.

Також пропонувались питання верифікаційні для виявлення певної конкретної якості особистості з тих, які хоче бачити вітчизняне суспільство в журналісті: 68% опитаних надають перевагу моральним якостям своєї особистості; 56% прагнуть від майбутньої професії отримувати гідну ресурси для життя; 48% прагнуть працювати допомагати іншим людям тощо.

Про рівень відповідальності зараз і до майбутньої професії, на нашу думку, свідчить ставлення до навчання: де, 16% дуже часто пропускають заняття і серед причин називають неприязнь до одногрупників; 16%, відсутність інтересу до навчання; 8%, пропускають випадково; з поважних причин 60%.

У рамках створеного медіавідділу та трьох сторінок у соціальних мережах усі опитані мали можливість протягом I семестру навчального року реалізовувати особисті проекти та долучатись до проектів колег. Також, усі бажаючи проходили додаткові зовнішні вебінари, воркшопи та інші івенти щодо вдосконалення роботи з соціальними мережами як засобами комунікації та поширення інформації.

Студенти-журналісти ВСП ОМФК КНУ за більшістю показників-вимог до особистості журналіста вже на етапі студентства відповідають більшості критеріям обраної професії. Тема потребує подальшого дослідження в частині верифікаційних

груп, наприклад, студентів-журналістів університету та журналістів певної вузької спеціалізації (наприклад, ведучих новин).

Список використаної літератури

1. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : збірник наукових праць. К.: Логос, 2012. 227 с.
2. Соціальна структура і особистість [Текст] : [зб. творів] / Талкот Парсонс ; пер. з англ. В. Верлоки і В. Кебуладзе. К. : Дух і літера, 2011. 337 с.
3. Панасенко Н. М. Професія – журналіст: професійно-важливі якості та психологічні особливості. *Актуальні проблеми психології*. Том V. Випуск 19. С. 177-186.
4. Карпенко В. Журналістика: основи професійної комунікації : навч. посіб. Київ : Нора-прінт, 2002. 348 с.
5. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд. Іванов В., Волошенюк О., Кульчинська Л., Іванова Т., Мірошніченко Ю. 2-ге вид., стер. К.: АУП, ЦВП, 2012. 58 с.

Владислава Капітан,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 061 «Журналістика»,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник – кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент *Тетяна Решетука*

РОЗВИТОК НАВИЧОК МЕДІАГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ- ЖУРНАЛІСТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН (НА ПРИКЛАДІ СТУДЕНТІВ ОП «ЖУРНАЛІСТИКА» ГАЛИЦЬКОГО ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ ІМЕНІ В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА)

В умовах російсько-української війни питання медіаграмотності з особистісного виміру переходить до однієї з ключових умов безпеки держави. Поширення пропагандистських наративів та фейкових новин країною-агресором актуалізує проблему підвищення медіаімунітету не лише безпосередньо реципієнтів новинних повідомлень, але й фахових журналістів, що породжує потребу у підвищенні медіаграмотності та розвитку критичного мислення майбутніх журналістів.

Мета публікації – обґрунтувати важливість розвитку медіаграмотності студентів-журналістів під час вивчення фахових дисциплін.

На думку теоретиків медіаграмотності, «критичне мислення – це система суджень, яка дозволяє аналізувати інформацію таким чином, щоб на її підставі ухвалювати раціональні рішення, уміти відрізнити брехню від істини, що надзвичайно важливо в так звану епоху постправди, в яку ми зараз живемо» [1, с. 167].

Інтеграція чи впровадження спеціальних навчальних курсів, які спрямовані на формування у студентів-журналістів компетентностей із інфомедійної грамотності допоможе підвищити рівень їхньої фахової підготовки. Також це допоможе осмислити роль медійників в ідеологічному вихованні реципієнтів та формуванні її культурних цінностей. Відтак «застосування технології розвитку критичного мислення надає майбутнім фахівцям дослідницьких умінь, які полягають у таких здатностях, як миттєво розуміти, аналізувати, оцінювати новий матеріал; відрізнити правдиву інформацію від вигаданої; ґрунтовно досліджувати й реально оцінювати факти; мислити незалежно,